

Skift

Næringslivets
klimaledere

Veileder for rapportering av naturrisiko

Oktober 2024

Deloitte.

Kort om veilederen

Denne veilederen er utviklet for å støtte og veilede personer som arbeider med bærekraftsrapportering i selskaper. Veilederen gir en introduksjon til rapportering om natur, hvorfor det er viktig, og hvordan man kan rapportere på en effektiv og ansvarlig måte. Hensikten med veilederen er å hjelpe selskaper med å forstå hva som kreves av dem når det gjelder bærekraftsrapportering, og å sikre at rapporteringen er pålitelig, relevant og nyttig for interessenter.

Hva er naturrisiko?

Vi deler inn naturrisiko i de to kategoriene *fysisk naturrisiko* og *overgangsrisiko*. TNFD definerer fysisk naturrisiko og overgangsrisiko som følger:

Fysiske risikoer er risikoer knyttet til konsekvensene av fysiske endringer i naturen som følger av menneskelig påvirkning. Kilder til fysisk naturrisiko inkluderer blant annet klimaendringer, arealbruksendringer, fremmede arter og tap av pollinerende insekter.

Overgangsrisiko er risiko for en aktør som skyldes at aktøren ikke har tilpasset seg virkemidler som skal bevare, restaurere og/eller redusere negativ påvirkning av naturen. Endrede forbrukerpreferanser og ny teknologi er også kilder til overgangsrisiko.

Natur er høyt på agendaen

Siden 1970 er verdens dyrebestander redusert med rundt 70 % og i World Economic Forums siste Global Risk Report er biodiversitetstap, økosystemkollaps, og naturressursmangler blant de høyest rangerte globale risikoene på ti års sikt. Natur har de siste årene blitt satt enda høyere på agendaen og i 2022 ble Naturavtalen (Kunming-Montreal-rammeverket for naturmangfold) skrevet under. I 2023 kom FN's havtraktat som skal sikre marint naturmangfold i internasjonale farvann. EUs strategi for biomangfold sikter mot at 30 % av alle områdene i EU skal være vernet innen 2030 og tidligere i år ble EU's naturrestaureringslov vedtatt. Her i Norge fremhevet Naturutvalgets rapport i februar 2024 finansnæringens nøkkelrolle i å vri markedskapitalen mot en bærekraftig og sirkulær økonomi. Næringslivet spiller en sentral rolle i å stoppe naturtapet og rapportering om naturrisiko og muligheter er en sentral del av dette. Ved å rapportere om naturrisiko kan selskaper identifisere og forstå risikoen de står overfor, og utvikle strategier for å håndtere og redusere risikoen. Dette kan bidra til å beskytte omdømme, forbedre forholdet til interessenter, og fremme bærekraftig utvikling. Gjennom rapportering og åpenhet skal kapitalen flyttes fra prosjekter som bidrar til å bygge ned natur og til prosjekter som gjenoppbygger naturen. Finansbransjen har en viktig rolle i å skifte flyten av kapital mot naturpositive prosjekter.

Strengere krav til rapportering om natur

Vi ser en utvikling med nye, omfattende og detaljerte krav til rapportering om natur, for eksempel EU's Bærekraftsdirektiv CSRD. I tillegg blir det utviklet nye rammeverk og metoder for å hjelpe selskaper med å rapportere om natur, for eksempel Taskforce on Nature Related Financial Disclosures (TNFD). På neste side gir vi en oversikt over sentrale krav og retningslinjer for rapportering om natur. I tillegg til disse bør selskaper ha oversikt over og ta hensyn til sektorspesifikke krav og veiledning.

1. Rapporteringskrav og rammeverk

Krav og regelverk knyttet til rapportering om natur legger til grunn og viser til en rekke konsepter og begreper knyttet til naturrisiko. En god forståelse av konsepter knyttet til naturrisiko er sentralt for å oppnå en god rapportering om natur.

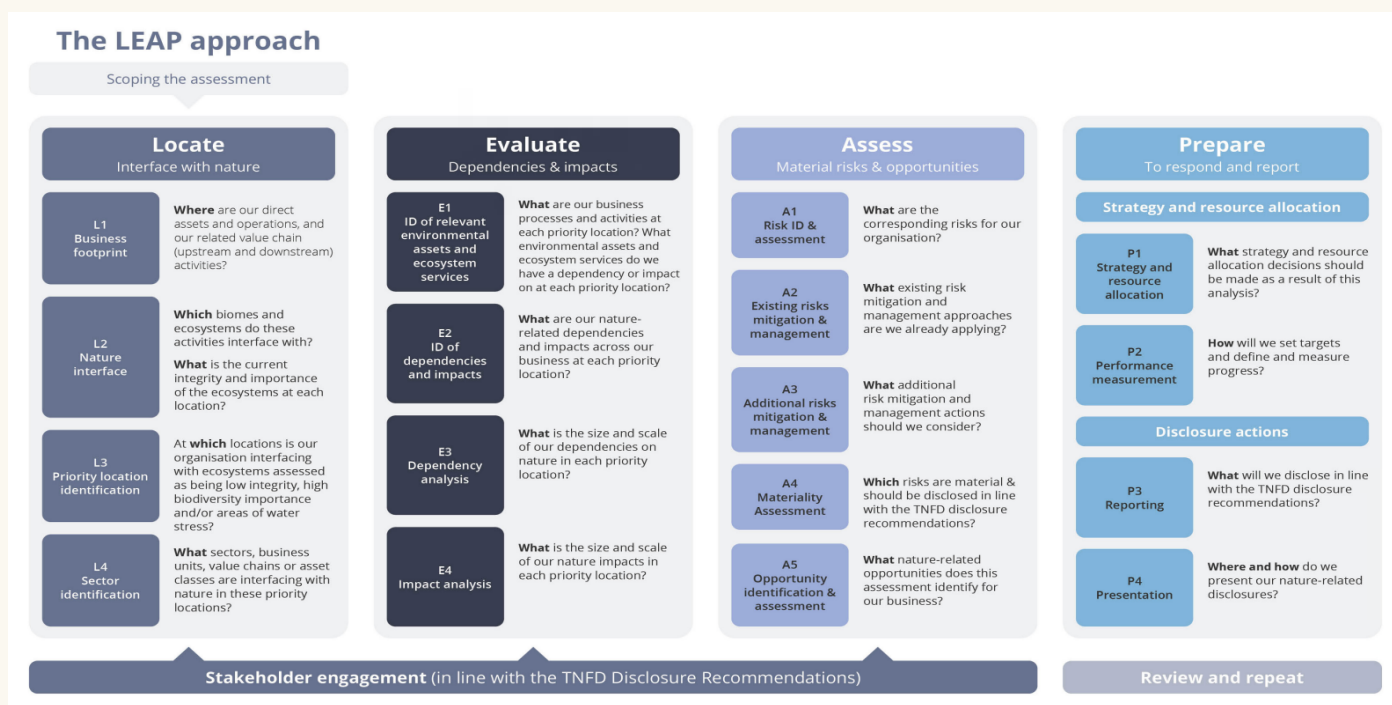
Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) og European Sustainability Reporting Standards (ESRS)

EUs nye krav til bærekraftsrapportering kommer i form av et direktiv (CSRD) og et sett med detaljerte standarder for hva og hvordan virksomheter må rapportere (ESRS) og vil innebære omfattende og detaljerte rapporteringskrav. CSRD stiller gjennom ESRS bl.a. krav til dobbel vesentlighetsanalyse. Resultatet av en slik analyse legger føringen for hva en virksomhet skal rapportere på etter CSRD, for eksempel biologisk mangfold.

Biologisk mangfold og økosystemtjenester er en egen rapporteringsstandard (ESRS E4) som selskaper må rapportere på dersom natur kommer opp som et vesentlig tema i analysen av dobbelt vesentlighet. Rapportering på ESRS E4 må ses i sammenheng med de fire andre miljøstandardene som også er relevante for rapportering om natur. ESRS E4 består av 8 paragrafer (disclosure requirements) og det er til sammen 119 datapunkter. Datapunktene er kvalitative eller kvantitative rapporteringskrav, og enkelte av punktene er frivillige å rapportere på. I kapittel 2 (analyse av naturrisiko) er rapporteringskravene og datapunktene beskrevet mer i detalj og plassert inn i en tilnærming på naturrapportering.

Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD)

TNFD har utviklet veiledning og anbefalinger om rapportering om natur. TNFD har også utviklet flere av konseptene og definisjonene som inngår i kravene i EU's bærekraftsdirektiv (CSRD). Selskapers første skritt mot rapportering om naturrisiko i tråd med kommende krav er å analysere risiko og muligheter knyttet til tap av natur som er relevant for deres virksomhet. TNFD har utviklet veiledning i arbeid med naturrisiko. TNFDs rammeverk for vurdering og rapportering av naturrelatert risiko er rettet mot selskaper innen alle sektorer. Sentralt i rammeverket står den såkalte LEAP-tilnærmingen, som er en steg- for steg metode og anbefaling om hvordan virksomheter bør gå frem i arbeidet med å analysere og rapportere om naturrisiko. Les mer om TNFD og LEAP [her](#).

LEAP fra TNFD

LEAP for Financial Institutions (LEAP-FI)

TNFD erkjenner at finansnæringen har egne og unike behov. Derfor er det laget en tilpasset versjon for finansforetak, kalt LEAP-FI, som kan fungere som utgangspunkt for norske finansforetak når de skal vurdere sin eksponering for naturrisiko. Denne formen for LEAP gir finansinstitusjoner fleksibilitet i hvordan de skal tilnærme seg, spesielt (L) lokaliserings- og (E) evalueringsfasen, avhengig av ulike aggregeringsnivåer, type foretak og type produkter. Siden avhengigheter og påvirkning på natur vil være konkret knyttet til sted, vil det å forstå hvor organisasjonen, virksomheten og forsyningskjedene ligger, og de konkrete naturforholdene på de aktuelle stedene være avgjørende for å forstå faktiske, heller enn mulige, risikoer og muligheter knyttet til natur.

LEAP-FI er utformet slik at finansforetak kan gå til "lokaliser" eller "Evaluer"-fasene, avhengig av hva som passer best for deres forretningsaktiviteter. Den er spesielt rettet mot i) banker, ii) forsikringselskaper, iii) forvaltningsselskaper og kapitaleiere og iv) utviklingsbanker. LEAP-FI bygger på vurdering av naturrisiko og -muligheter i tilknytning til finansaktiviteter, så som finansiering, gjelds- og egenkapitalinvesteringer og forsikring. Se forklaringer og eksempler [her](#) og [her](#).

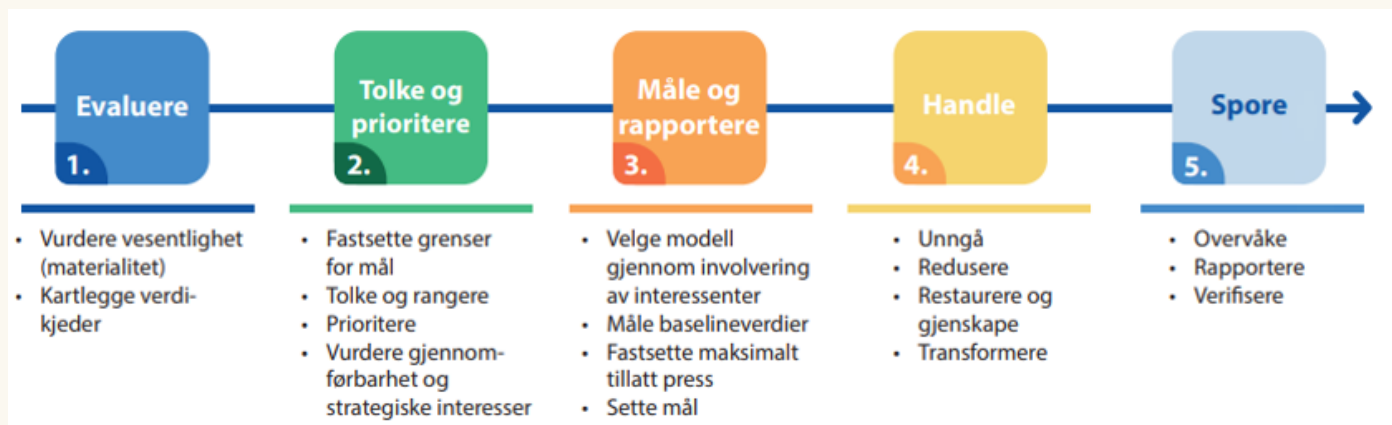
ESRS refererer også til TNFD sin metodikk og LEAP-rammeverket når det gjelder vurderingen av vesentlighet for E2 (forurensning), E3 (vann og marine ressurser), E5 (ressursbruk og sirkulær økonomi) og de tre første stegene for E4 (biologisk mangfold og økosystemer). Se sammenligning av ESRS og TNFD under.

	 EU - ESRS ^(c) (FY24)	 TNFD ^(d)
Materiality perspective(s)	Impact and financial materiality	Impact and/or financial materiality, depending on organizations' reporting needs
Structure	Governance, Strategy, Assessment and Management of material Impacts, risks & opportunities (IRO's), Metrics & Targets	Governance, Strategy, Risk Management on Dependencies, impacts, risks & opportunities (DIRO's), Metrics & Targets
Nature-related topics	5 environmental topical standards: Climate change, pollution, water & marine resources, biodiversity & ecosystems, resource use & circular economy	Realms of nature: ocean, freshwater, land and atmosphere
Value chain scope	Entire value chain (upstream, own operations, downstream)	Entire value chain (upstream, own operations, downstream)
Target audience	Businesses and financial institutions in scope of the CSRD (including phased-in approach)	Businesses and financial institutions
Targeted sectors	The second set of draft ESRS's will include sector agnostic standards with disclosure recommendations specific to Mining; Oil & Gas; Road Transportation and Agriculture sectors*	Draft sector-specific guidance supporting LEAP assessment for Mining; Oil & gas; Agriculture; Forestry; Energy; Chemicals; Biotechnology & Pharma Aquaculture; Financial institutions ^(e)

Overordnet sammenligning av ESRS og TNFD

Naturrisikoutvalget 's 5-trinnsmodell

Videre har også naturrisikoutvalget laget en 5-trinnsmodell som identifiserer hvor og hvordan virksomheter berører natur. I tillegg analyserer hvor og hvordan virksomheter er avhengig av og påvirker natur og hvilke naturrisikoer selskapet er utsatt for. Modellen er bygget på LEAP, men har i tillegg et femte steg som heter «spore» som handler om å ta arbeidet et steg videre fra rapportering og overvåke framdrift.

Naturrisikoutvalgets 5-trinnsmodell

Science-based Target for Nature (SBTN)

Ved å sette mål for natur kan selskaper å få bedre oversikt over naturpåvirkning og avhengighet, redusere risiko og bidra til å stoppe tap av natur. SBTN er vitenskapsbaserte mål for natur, likt som SBT for klima. I første omgang har SBTN publisert mål og veiledning for land og ferskvann. Science Based Targets Network har laget en oversikt over hvilken type data det er behov for i de ulike stegene av prosessen med å sette vitenskapsbaserte mål, både oppstrøms (for eksempel spend volume) og i driften.

- **SBTN Materiality Screening Tool**

Formålet med Materiality Screening Tool er å hjelpe selskaper med å gjennomføre en første screening av hvilke typer miljøpåvirkninger som potensielt er vesentlig, som en del av SBTN-veiledningen. Les mer [her](#) og se Excel verktøy [her](#)

- **SBTN High Impact Commodity List**

Listen hjelper selskaper med å identifisere innsatsfaktorer (oppstrøms) og aktiviteter (direkte operasjoner) med høy påvirkning på natur som selskapet bør fokusere på i prosessen med å sette vitenskapsbaserte mål. Les mer [her](#) og se Excel verktøy [her](#).

2. Analyse av naturrisiko

Det finnes mange forskjellige rammeverk man kan se til, men for rapporteringspliktige selskaper er det viktig å sikre at man er i tråd med CSRD og rapporteringskravene under ESRS E4. Prosessen nedenfor viser et eksempel på en overordnet prosess for å kartlegge og rapportere om naturrisiko i tråd med de kommende rapporteringskravene.

Steg 1. Klargjøring og innhenting av data

- ✓ Planlegg aktiviteter og involvering av ressurser
- ✓ Lag en oversikt over lokasjoner for alle prosjekter og tilhørende oppstrøms og nedstrøms verdikjeder som er relevante for forretningsaktiviteter
- ✓ Identifiser hvilke råvarer som bør inkluderes i verdikjedeanalysen

Steg 2. Faktisk og potensielle påvirkninger

- ✓ Beskriv om og hvordan selskapet har identifisert og vurdert faktiske og potensielle påvirkninger og avhengigheter
- ✓ Vurder konsekvenser på lokasjoner basert på data på status om biologisk mangfold og økosystemer
- ✓ Vurder effekten av råvarer basert på intervjuer i leverandørkjeden eller andre undersøkelser

Steg 3. Risikoer og muligheter

- ✓ Beskrive om og hvordan selskapet har identifisert og vurdert overgangsrisiko, fysiske risikoer og muligheter
- ✓ Vurder risiko på lokasjonene basert på data om status for biologisk mangfold og økosystemer
- ✓ Vurder risiko for råvarer basert på intervjuer i leverandørkjeden eller andre undersøkelser

Steg 4. Konklusjon om vesentlighet

- ✓ Oppsummer i notat i henhold til ESRS
- ✓ Identifiser og list opp vesentlige lokasjoner basert på terskler definert av selskapet
- ✓ Identifisere og liste opp vesentlige råvarer basert på terskler definert av selskapet

Steg 5. Tiltak og resultater

- ✓ Kartlegg og beskriv selskapets vedtatte policyer for å håndtere vesentlig påvirkning, risikoer, avhengigheter og muligheter knyttet til biologisk mangfold og økosystemer
- ✓ Beskriv biologisk mangfold og økosystemrelaterte tiltak og ressursene som er allokert til implementering

Steg 6. Tilpasning av strategi

- ✓ Beskrive hvordan påvirkning, avhengighet, risiko og muligheter fra biologisk mangfold og økosystemer oppstår fra og utløser tilpasning av strategi og forretningsmodell
- ✓ Beskrive samsvar mellom strategien og forretningsmodellen på den ene siden og relevante lokale, nasjonale og globale politiske mål knyttet til biologisk mangfold og økosystemer
- ✓ Beskrive robustheten i selskapets strategi og forretningsmodell i forhold til biologisk mangfold og økosystem
- ✓

Steg 7. Nøkkeltall og mål

- ✓ Beskrive mål for biologisk mangfold og økosystemer
- ✓ Beskriv nøkkeltall og relaterte metoder, omfang, komponenter for biologisk mangfold og geografier.
- ✓ Identifisere og beskrive forventede økonomiske effekter av vesentlige risikoer og muligheter knyttet til biologisk mangfold og økosystem

3. Eksempler

Mesta

Mesta har gjort en overordnet analyse av naturrisiko som en del av oppdatering av selskapets bærekraftstrategi. Mesta ønsket å integrere natur i bærekraftstrategien på linje med klima. For å identifisere vesentlige temaer innen biologisk mangfold og økosystemer ble det gjennomført en workshop for å identifisere påvirkning og avhengighet til natur. Basert på dette ble risikoer og muligheter knyttet til natur identifisert og vurdert. Ved å involvere ansatte i driften kunne Mesta også identifisere lavthengende frukter eller tiltak for å redusere negativ påvirkning i driften.

Kongsberg Gruppen

Kongsberg Gruppen har også gjennomført en overordnet analyse av naturrisiko basert på TNFDs LEAP-rammeverk. Selskapet har kontorer globalt og en kompleks verdikjede. Analysen fokuserte på kartlegging av påvirkning av natur i direkte drift og så nærmere på status for økosystemer i områder som Kongsberg Gruppen opererer i. Videre ble også Science Based Targets Materiality assessment tool brukt for å gjøre en overordnet kartlegging av påvirkning og avhengighet til natur i leverandørkjeden. Analysen fokuserte på IBPES fem hoveddrivere for tap av natur og hvilke drivere som er viktigst for selskapet.

a.s.r.

a.s.r. er det nest største forsikringsselskapet i Nederland basert på markedsandel. For å forstå deres påvirkning, risikoer og muligheter innenfor eiendom, investeringer og forsikringsvirksomhet, gjennomførte a.s.r. de tre første trinnene i LEAP. Basert på funnene ønsker de å sette konkrete mål i 2024 og utvikle en strategi som skal bidra til å restaurere og beskytte biologisk mangfold og økosystemer.

Resultater for eiendom

- **Risikoer:** Omtrent 17% av jordbruksarealet og 11% av bygningene administrert av a.s.r. ligger innenfor en kilometer fra et Natura 2000-område. Fysisk risiko er tett knyttet til f.eks., tap av biologisk mangfold eller avhengighet av økosystemtjenester som avrenning av regnvann og varmeregulering av vegetasjon. Overgangsrisiko er knyttet til endringer i lover og forskrifter, teknologisk utvikling og endringer i investorsentiment og kundepreferanser.
- **Muligheter:** Muligheter oppstår når aktivitetene bidrar til restaurering og forbedret beskyttelse av biologisk mangfold og økosystemer. Dette hensyntas ved anskaffelse, renovering og forvaltning urbane eiendommer. a.s.r. investerer også i grønne tak og jobber mot å få mer natur på, i og rundt bygninger, som bidrar til helse og trivsel for menneskene som bor og / eller jobbe der.

Les mer om påvirkninger, risikoer og muligheter for de andre forretningsområdene i «Climate and Biodiversity Report 2023», [her](#).

Kapitalforvalter (Nederland)

Brukte LEAP-FI til å identifisere hot spots i porteføljen og i spesifikke mandater basert på høy avhengighet eller påvirkning. Dataene ble brukt til å identifisere potensielle høyrisikoselskaper. LEAP-FI ble brukt til å forbedre egne aktsomhetsvurderinger, øke intern kunnskap om nye verktøy og metoder. Dette gjorde de ved å bruke ENCORE til å kartlegge sektoravhengigheter og effekter på økosystemene. Videre brukte de IBAT for å få data på stedsnivå om lokale nivåer av biologisk mangfold.

Utfordringer

- Kun potensiell påvirkning og risiko ble identifisert gjennom bruk av verktøyene. Mangel på indikasjon på hvordan konkrete selskaper presterer.
- Investor påvirket resultatene mye på grunn av for eksempel risikoappetitt for nærhet til biodiversitetssensitive områder og aggregering av data fra ENCORE.
- Begrenset lokal data og usikre proxyer

Resultat

- Identifisering av hotspots i porteføljen og spesifikke mandater basert på høy avhengighet og / eller påvirkning
- Data som kan brukes til å identifisere selskaper med potensiell høy risiko

- Data som kan brukes i aktsomhetsvurderinger (due diligence)

Investeringsstjeneste (England)

Overvåker hvilke selskaper som sette mål og lager strategier for å reversere negative trender for biologisk mangfold. De fokuserer på selskaper som har vesentlige avhengigheter av biologisk mangfold, er en del av sektorer med stor påvirkning, eller som er i sårbare områder. De har funnet at følgende sektorer er de tre største bidragsyterne til tap av biologisk mangfold.

- Olje, gass og forbruksdrivstoff
- Mat, drikke og tobakk
- Metaller og gruvedrift

Videre har de sett på fysisk risiko, overgangsrisiko, risiko for søksmål og systemrisiko for å se hvilke påvirkninger dette har på selskaper og hvilke påvirkninger det har på økonomien.

Påvirkning på selskaper

- Forstyrrelse av aktiviteter eller verdikjeder
- Råvarepris
- Justering av antall eller flytting av aktiviteter
- Priseksternaliteter
- Strandede eiendeler
- Ustabilitet i det finansielle systemet

Påvirkning på økonomi

- Markedsrisiko (tap av aksjer og obligasjoner)
- Kredittrisiko (tap av bedriftslån)
- Likviditetsrisiko (refinansieringsrisiko)
- Operasjonell risiko (ansvarsrisiko, omdømme, skade og saksomkostninger)

5. Videre lesing

Deloitte har oppsummert og vurdert **Naturrisikoutvalgets** rapport fra februar ([Lenke](#)) og i 2022 ble det gitt ut en rapport om **Naturrisiko i finansnæringen** ([Lenke](#)) i samarbeid med Finans Norge og WWF.

TNFD har både gitt ut en veileder knyttet til scenarioer ([Lenke](#)) og har en offentlig tilgjengelig verktøykasse ([Lenke](#)). I tillegg har de en Knowledge Hub ([Lenke](#))

Partnership for Biodiversity Accounting Financials (PBAF) består av internasjonale banker, kapitalforvaltere og investorer, og hensikten er å vurdere og offentliggjøre virkningen av lån og investeringer på biologisk mangfold. Ifølge PBAF kan hver bank, kapitalforvalter eller pensjonskasse bruke det til å måle og handle målrettet for å redusere sin negative påvirkning, og beskytte og gjenopprette biologisk mangfold ([Lenke](#))

Nature Accelerator Programme: Skift har sammen med WWF og Deloitte lansert et kunnskapsprogram, kalt Nature Accelerator Programme. Formålet er påfyll av kunnskap om ny utvikling på fagfeltet og diskusjoner om hvordan natur i større grad kan integreres i virksomheter ([Lenke](#))

ENCORE er et verktøy som kan brukes i LEAP-tilnærmingen. Det kan være behjelpelig for finansinstitusjoner når de ønsker begynne å forstå mer av deres avhengigheter og virkninger på naturen ([Lenke](#))

UN biodiversity lab er en plattform som inneholder 400 ulike kartlag som gir en visuell oversikt over data knyttet til natur og klimaendringer. Et eksempel er kartlaget for Biodiversity Intactness Index som viser endringen i naturmangfold over tid. Det finnes også kart over natur som er særlig viktig med tanke på tilpasning til klimaendringene, for eksempel oversikt over myrer og andre våtmarksområder. UN biodiversity lab har også et kartlag som viser oversikt over fordelingen av ulike typer landområder i et land, for eksempel hvor stor andel av landområdene som er dekket av skog eller jordbruk. Les mer [her](#).

The Integrated Biodiversity Assessment Tool (IBAT) samler data fra tre ulike databaser om natur og gjør disse tilgjengelige på samme plattform. Databasene inneholder blant annet kart over områder som er viktige for biologisk mangfold og truede økosystemer. IBAT har blant annet blitt brukt av bedrifter som har satt målsettinger om netto null tap av natur for å kartlegge geografiske områder med høy risiko for tap av biologisk mangfold og prioritere oppfølging av disse. Les mer [her](#).

WWF Water Risk Filter er et verktøy som brukes for å kartlegge risiko på selskaps- og porteføljenivå for å prioritere fysisk, regulatorisk og omrømmerisiko knyttet til bruk av vann. Les mer [her](#).

Forfattere:

Anders Magnus Løken, Partner og leder bærekraft | Deloitte, aloken@deloitte.no

Torleiv Grimsrud, Direktør bærekraft | Deloitte, tgrimsrud@deloitte.no

Tora Lindheim, Seniorkonsulent og leder natur | Deloitte, tlindheim@deloitte.no

Juni Sulen Skogseth, Seniorkonsulent | Deloitte, jskogseth@deloitte.no

Jonathan Krakow, Senior Manager og leder bærekraftig finans, jkrakow@deloitte.no